

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 1 Maart 1891. N°. 688.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's middags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangegoten door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentie: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van bedragen en Verlagen van Verreemingen 10 Ct. per regel.

Van de Mis ZONDAGSAFDEELING XXX.

In welken wij wij geheiligd zijn, door de offerande des lichaams van Jezus Christus eenmaal gebeden.
Hebr. 10 : 10

V. (Slot).

Zoo bleek ons dan, dat de Roomsche godgeleerden uit de Heilige Schrift niet één enkel getuigenis kunnen voortbrengen, dat recht geeft, om aan te nemen, dat er metterdaad bij het heilige Avondmaal zulk een ondoorgaandelijk en alle mirakel zeer verre overtreffend wonder zou plaats grijpen. Machtiger wonder toch is niet denkbaar, dan dat een mensch, enkel door het uitspreken van de inzettingswoorden van het Avondmaal, Christus zou kunnen verdubbelen en vertiendubbelen. En hierop toch komt de belijdenis van de Mis neder. Paus Eugenius IV heeft het zoo kras mogelijk uitgesproken: *ipsorum verborum virtute substantia panis in corpus Christi et substantia vini in sanguinem convertuntur*, w. z. w. „het is het uitspreken der woorden waardoor de verandering van het brood in het lichaam, en van den wijn in het bloed van Christus plaats grijpt." En deze verandering komt, gelijk we vroeger aantoonde, hierop neer, dat alnu in elke korrel brood en in elke druppel wijn ten slotte de gehele Christus naar lichaam en ziel niet alleen, maar ook naar zijn Godheid aanwezig is. Er wordt niet geleerd dat het brood overgaat in een substantie, die overeenkomst met de substantie van Jezus' lichaam, noch ook dat de wijn overgaat in een substantie, die overeenkomst met de substantie van Jezus' bloed; maar dat het brood en van dezen wijn overgaat en omw ordt gezet in geheel den werkelijken Christus; zoodat, na de zegenspreuk, aanwezig is de Christus zelf met heel zijn lichaam, en dus ook in al zijn lichaamsdeelen, en evenzoo met geheel zijn ziel en zijn volmaakte Godheid. En overmits nu deze dusgenaamde offerande van de Mis elken morgen op minstens 100.000 plaatsen wordt opgedragen, en bij elke Mis (na de separatie) de gehele Christus in elk korrelke van den ouwel en in elken druppel van den wijn zou zijn; en dit aantal korrelkens en druppelkens toch minstens honderd telkenmale bedraagt; komt men alzoo tot de voorstelling, dat er elken morgen behalve de Christus die in den hemel zit, bovendien nog op andere plaatsen eenige miljoenen Christussen aanwezig zijn, (die allen identiek moeten wezen met den éénen Christus in den hemel.

Dit is geen overdrijving. Immers het Concilie van Trente heeft het duidelijk uitgesproken, dat de aanwezigheid zoo van het lichaam en de ziel als van de Godheid van den Christus in brood en wijn „*waarlijk, wezenlijk en werkelijk*" plaats grijpt. Men heeft dus het recht niet alleen, maar is verplicht, op deze woorden de volle klem te leggen, en derhalve te constateren, dat, volgens de theorie van Trente, wezenlijk en werkelijk elken morgen in meerdere miljoenen lichamen van Christus met handen en voeten enz. gecreëerd worden; daarna door de priesters en de geloovigen met den mond tot

sich worden genomen; en dat ditzelfde wonder zich 's middags en 's avonds, en zoo elken dag herhaalt.

Hier tegen nu komen we in verzet, niet omdat we het wonder verwerpen, maar omdat 1°. dit wonder niet door de Heilige Schrift betuigd is; en 2°. omdat het volgens alle beginselen van ons bewustzijn onbestaanbaar is. Van het eerste punt is dusver genoeg gehandeld; we komen daarom thans tot het tweede. En dan zij gezegd, dat de almacht Gods niet daarin bestaat, dat God alles doen kan, wat in ons menschelijk brein kan opkomen. De Schrift zegt duidelijk, dat God zelfs iets niet kan, wat een mensch en een engel wel kunnen. „God kan zich zelven niet verloochenen." Vraagt men nu in het onderhavig geval, of God door zijn almacht brood niet in vleesch, en wijn in bloed, kan omzetten, dan antwoorden we zonder de minste aarzeling in bevestigenden zin. Christus heeft water in wijn veranderd, en de staf van Mozes werd veranderd in een slang. Dit kan daarom, omdat God elk oogenblik alle substantie alleen door zijn almacht draagt, en door zijn wil zijn doet wat ze is. Een stuk brood is dus elk oogenblik niets dan een product van Gods almachtigen wil. Dit nu zoo zijnde kan God derhalve, door niet meer te willen dat er brood zij, dit brood doen verdwijnen, en door te willen dat er alnu vleesch zij, er vleesch voor in plaats scheppe. Op zichzelf zou het dus uit de almacht Gods (altsoo indien de Schrift het zoo leerde) zeer wel verklaarbaar zijn, dat het brood vleesch en de wijn bloed werd, en dat dit vleesch en bloed *gelijksortig* waren met het vleesch en bloed van den Christus. Vleesch en bloed toch zijn twee substantiën van ons lichaam, die in den vorm van cellen en bloedbolletjes voor vermeerdering en vermindering vatbaar zijn, zonder dat het lichaam er onder bezwijkt.

Maar gelijk gezegd, dit leert Rome volstrekt niet. Het houdt staande dat in elk korrelke brood en in elken druppel wijn, na de separatie, de gehele Christus zelf naar lichaam en ziel en Godheid, aanwezig is. En dit nu is geen wonder meer, maar vlakaf een onbestaanbaarheid, die door geen beroep op Gods almachtigheid kan worden gedekt. Zeg ik toch eenmaal, dat Gods almacht eenzeldige wezen dag in dag uit verduizendvoudigen kan, dan valt er over Mis noch over Avondmaal meer te spreken, en kan kort en goed alle salmsprekings over welk onderwerp ook van religieusen of van wereldlijken aard gespaard. En dit leert Rome. Het zegt niet, dat God honderd duizend nieuwe Christussen schept, die in veel gelijken op dien éénen wezenlijken Christus, die aan de rechterhand Gods zit; maar dat God dien éénen zeldigen Christus, die in den hemel is en blijft, gelijktijdig op honderd duizend plaatsen aanwezig laat zijn op aarde; niet door de uitstraling zijner kracht noch ook met zijn goddelijke werking; maar in zijn wezen zelf, naar ziel en lichaam beide. Als een Roomsche voor het altaar staat ziet hij één Christus voor zich op het altaar liggen; en weet hij dat toch ook die Christus in den hemel aan Gods rechterhand zit, en dat wel beiden „wezenlijk, waarlijk en werkelijk", zoodat ge door geen figuurlijke uitlegging of mystieke verklaring het wezenlijke of werkelijke er van loochene

nen moogt. Uit God zelf zijn in ons menschelijk besef de eerste besefen ingeplant van het *wezenlijke*; en onder deze besefen nu behoort ook, dat een persoonlijk wezen niet tegelijk *honderd* wezens kan zijn, en dat een zienlijke substantie van groote afmetingen niet tegelijk *ontzienlijk* kan wezen. Dat zijn geen menschelijke verinsels, maar goddelijke ordinaatiën, en Gods almacht speelt met zijn ordinaatiën niet, maar werkt er door. Heel deze Misvoorstelling is dus niet boven de rede uitgaande, maar tegen het primordiaal, door God ons ingeplant, menschelijk besef ingaande; daargelaten nu nog, dat een „wezenlijk en werkelijk" lichaam ergens blijven moet, en dus ook de vraag open blijft, waar al deze onop-houdelijke tot aanzijn geroepene Christussen blijven.

Altoos komt dus, wat dit punt betreft, de zaak van de Mis op dit dilemma neder. Of wel, ge moet het *vere*, essentialiter et realiter 1) van het Concilie van Trente terugnemen, en dus niet langer belijden, dat Christus naar ziel en lichaam en Godheid *waarlijk, wezenlijk en werkelijk* in elk deeltje van brood en wijn schuilt; of ge moet toestemmen, dat er dan ook metterdaad niet langer één Christus bestaat, maar zoo vele Christussen als er Missen worden opgedragen. Kiest ge nu het eerste, dan komt het neer op de Calvinistische belijdenis, dat Christus in den hemel is en blijft, maar door zijn genade, almacht en Geest op aarde tegelijk op duizend plaatsen werkt. Maar kiest ge het laatste, dan is en blijft de Mis een in volstrekten sin onbestaanbaar iets, overmits de mensch Jezus Christus niet bestaat uit honderdduizenden Christussen, maar slechts uit éénen mensch, met éénen ziel en één lichaam, en alzo slechts op éénen plaats tegelijk kan zijn, niet wat zijn *waarneming* of *werking*, maar wel wat zijn *wezen* betreft.

Doch niet alleen het besef van ons menschelijk bewustzijn, maar ook de Heilige Schrift verbiedt ons de Mis te aanvaarden. Duidelijk toch vinden we in de Heilige Schrift onderscheiden tusschen twee be-deelingen, die der Schaduwen en der Vervulling. In de be-deeling der Schaduwen nu ontbreekt de waarheid en de wezenlijkheid en gaat alles toe in zinbeelden vorm. Wat vergoten wordt is geen menschenbloed, maar het bloed van stieren en bokken. Wat tot zalving dient is niet de Heilige Geest, maar olie. Wie als voorbeeld optreedt is niet de ware Hoogepriester, maar een afbeeldsel van den Christus, gekleed in een symbolisch gewaad. Kortom heel deze be-deeling *schaduw* wel het ware en wezenlijke af, maar is het ware en werel-lijke zelf niet. Dat ware en wezenlijke komt eerst in Christus, die daarom „de waarheid" d. i. het *ware* en *wezenlijke* heeft. „De wet is door Mozes gegeven, maar de genade en de waarheid (deze dingen) is verschenen in het vleesch geworden Woord". Zoodra de Vervulling intreedt valt dan ook de be-deeling der Schaduwen weg. Het voorhangsel des tempels scheurt in twee. Van den tempel zal geen steen op den anderen worden gelaten. Heel Jerusalem wordt verwoest. En wel zal de tempel in die

dagen weer worden opgebouwd, doch die tempel zal niet meer een symbolische tempel zijn, maar *Jezus' eigen lichaam*, waarin de Godheid lichamenlijk woont.

Wie dan ook nadat de Vervulling inging den dienst der Schaduwen blijft handhaven, roept daardoor tegen de Vervulling die gekomen is. Zoo deden het vele Joodsche Christenen in de dagen van Paulus, en het is uit dien hoofde, dat Paulus hen zoo ontzettend ernstig en scherp terecht zet, en hun betuigt, dat ze op die wijs niets minder doen, dan den Christus verloochenen. Iets wat in nog erger mate geldt van elke poging der Roomsche kerk, om den symbolischen eredienst ook thans nog te handhaven, overmits deze Joodsche Christenen dan tenminste nog den dienst der Schaduwen in stand wilden houden op de manier, waarop die in de wet van Mozes was voorgeschreven, terwijl de symbolische eredienst, die bij Rome in zwang kwam, geheel *eigen paden* koos.

Dit nu ware uit de Heilige Schrift op elk punt aan te toonen, maar op geen punt zoo gemakkelijk, als juist op het punt van de offerande voor de zonde. Want wel erkent en belijdt ook de Schrift, dat geen zondaar voor God zonder een offer voor de zonde bestaan kan, en dat dit offer geen ander zijn kan, dan het offer van den mensch zelf; maar of dit leidt tot het ver-sinken in den eeuwigden dood van elken zondaar, of wel het moet leiden tot een *plaats-bekleedend* offer voor zondaren, van één die den dood verslinden kon tot overwinning, en in kon treden voor allen tegelijk. Daar-toe nu is het Woord vleesch geworden, opdat de Zone Gods, door de mensche-lijke natuur aan te nemen, met ons allen in gemeenschap zou treden; en alzo voor ons allen zou kunnen opkomen; en tegelijk door de kracht zijner Godheid én het offer zou kunnen brengen én toch leven in eeuwigheid. Vandaar dat de Heilige Schrift er zoo omstandig op wijst, dat met deze *één* offerande het al volbracht is. Juist deswege toch stelt de Schrift Christus als den waren Melchizedek tegenover het priesterdom van Aäron. Aäron was de priester van den dienst der onwezenlijke Schaduwen. In zijn bediening was alles *schijn*, geen *waarheid*. En zoo moest Aäron altoos weer hetzelfde zinnebeeld herhalen, hetzelfde symbool vertoonen, dezelfde schaduwen vernieuwen. Maar zoo is Christus de ware Hoogepriester niet. In hem is niets schijn, maar alles wezen en waarheid. Vandaar dat hij, eenmaal priester zijnde, niet als Aäron weer als priester aftreedt, maar priester blijft in eeuwigheid. En wel zulk een priester, dien het niet alle dagen van noode was, gelijk den Aäronietischen hoogepriester, „eerst voor zijn eigen zonde slachtoffers op te offeren en daarna voor de zonden des volks; want dat heeft hij eenmaal gedaan, als hij zichzelf opgeofferd heeft" (Hebr. 7 : 27). „Noch ook opdat hij zichzelf dikmaals zou opofferen, gelijk de hoogepriester alle jaar in het heiligdom ingaat met vreedm bloed; anders had hij dikmaals moeten lijden van de grondlegging der wereld af; maar nu is hij eenmaal in de vol-einding der eeuwen geopenbaard, om de zonde te niet te doen door zijn zelfofferande; *alsoo dat Christus eenmaal geofferd is, om veler zonden weg te nemen*"

(Hebr. 9 : 25 en 27). Alles hing dus aan deze ééne wilsdaad van den Christus, „in welken wil wij geheiligd zijn, door de offerande des lichaams van Christus, *eenmaal ge-schied*; en een iegelijk priester (Aäron) stond wel alle dag dienende en dezelfde slachtoffers dikmaals offerende, die de zonde nimmermeer kunnen wegnemen; maar deze één slachtoffer voor de zonde geofferd heb-bende, is in eeuwigheid gezeten aan de rechterhand Gods" (Hebr. 10 : 10, 11).

De uitspraken der Heilige Schrift zijn dus juist op dit punt zoo omstandig en duide-lijk mogelijk. Van den val in het paradijs af tot op Golgotha, is er geen enkel wezenlijk zoenoffer geschied. Op Golgotha, eerst is het offer voor de zonde gebracht; en dit offer eenmaal geschied zijnde *wordt* niet herhaald, en kan niet herhaald worden; omdat het eeuwige geldigheid heeft, zoowel voor de geloovigen van het Oud Verbond als voor de geloovigen des Nieuwen Testaments.

Ook hierop dient gelet. Immers de Roomsche kerkleer houdt staande, dat de geldigheid van Jezus' offerande slechts verkre-gen wordt door een gestadige herhaling van zijn offerande op onbloedige wijze; waar, dit zoo zijnde, dus ook uit volgt, dat er voor de geloovigen van het paradijs af tot Golgotha geen verzoening denkbaar was. Immers de Schrift zegt duide-lijk, dat de dierlijke offeranden geen ver-zoening konden te weegbrengen. En is het nu waar, dat ook de offerande van Christus geen uit doet, tenzij ze op onbloedige wijze door ons wordt herhaald, dan zou er of door Adam, Abel, Seth enz. reeds of een Mis moeten bediend zijn, of wel de vrucht van Jezus' zoenoffer gaat voor hen teloor. Zegt Rome daarentegen, dat de oudvaders de vergeving hebben verworven uit Christus' offerande *zonder* onbloedige herhaling of verzinbeel-ding er van, welnu dan volgt hieruit, dat dit veel meer nog ook thans mogelijk is, en zinkt alzo onder de Mis zelfs heel de bodem der noodzakelijkheid weg.

En wat Rome nu zegt dat toch de offer-ande van Christus moet worden toegepast op den enkelen zondaar, dat ontken geen enkel Calvinist. Veeleer wordt dit ook onterzigt volstandig beleden, en zijn we gekant tegen elke ongeestelijke voorstelling als Golgotha zonder meer op zichzelf de ziel zaligen zou. Maar wat is toepassing? Wanneer er om edel drinkwater naar een stad te leiden, op de duinen of in de rotsen een waterleiding of bron van zuiver water geopend wordt, dan zal mij in mijn huis dit water natuurlijk niet baten, tenzij ik dat water op mijn huis toepas, en mijn woning met die bron of die waterleiding in verbinding stel. Maar die toepassing en in verbinding stelling bestaat dan niet daarin, dat ik in mijn eigen huis de bron kopieer of na-boots, maar uitsluitend hierin, dat ik de *werking* en de *kracht* en de *vrucht* van die bron naar mijn huis toeleid. Is nu zoo, naar luid van den profet Zacharia, in den Chris-tus een „fontein geopend tegen de zonde en tegen de ongerechtigheid," dan moet natuurlijk voor mijn ziel, zal ze aan d'e fontein deel hebben, de *vrucht* van die fontein, haar *kracht* en haar *werking* naar mijn ziel worden toegeleid. Doch daartoe moet dan niet, gelijk de Mis wil, voor

De martelaren.

XL.

PIETER ANNOOD en DANIEL GALLAND.

„Laat ons uitwijken naar Engeland," zoo rieden de belijders der waarheid naar de Schriften, in de Zuidelijke Nederlanden elkaar na 1558 weer aan, want daar regeerde Elisabeth, die de Hervorming begunstigde en beschermde. Reeds velen, met name uit West-Vlaanderen, vooral uit Meerssen, hadden aan dien raad gevolg gegeven en nog waren er die gingen. Verplaatsten wij ons naar Nicuwpoot op het einde des jaars 1560. Wat een huisgezinnen ont-moeten wij er, die wachten op een gunstigen wind. Week aan week blijft echter de wind tegen. Eindelijk daar keert de wind en een schip met ballingen verlaat de haven. Aangezien echter de wind spoedig omdraait, moeten an-deren wachten. Het is reeds den 28sten November, eer men weer kan wagen naar Engeland's kusten over te steken. Maar helaas, de schipper durft de begonnen reis niet te volbrengen. Daarom loopt hij de haven van Duin-kerken binnen. „Kunnen wij niet op het schip blijven," vragen de ballingen, „we vertrekken toch weer zoo gauw mogelijk." Neen, dat kan de schipper niet toestaan, hij is bevreesd, dat men zijn vaartuig zal onderzoeken, de geloovigen vinden en hem met hen straffen. De ballingen begeven zich naar de stad. Een tweetal gezinnen trekken in huis bij een burger, dien zij goed kennen, een ander tweetal gaat in het logement „de Wilde zee." Deze laat-ten zijn niet onopgemerkt gebleven. De schout houdt

hen in het oog, omdat hij hen verdenkt van „Lutheranij," zooals men het toen noemde. Deze achterdocht wordt er niet minder op, als hij den anderen dag vermeent, dat er weer vreemdelingen in de stad gekomen zijn, die hun intiek in het logement Beselare genomen hebben. 't Ge-recht verspreidt zich door de stad, dat er vele vrienden der Hervorming van elders in de stad zijn gekomen. De ketterij is dus toenemend! Wie dat dilden kon, niet de schout van Duinkerken. Reeds in den vroe-gen morgen van den 30sten November begon hij zijn onderzoek. Eerst gaat hij naar „de Wilde zee", naar de mannen, die hij zoekt, zijn naar het strand. Twee gerechtsdienaren worden aan de deur gezet, om de vluch-telingen, bij hun terugkomst, gevangen te nemen. De schout zelf begeeft zich naar de Beselare, waar hij Pieter Annood van Bateau en Daniel Galland van Meer-sen vindt en gevangen neemt. Deze twee worden terstond voor de heeren rechters gebracht en 4 uren lang ondervraagd, waaruit blijkt, dat er wel reden was om deze ketteren in den kerk te zetten en te laten bewerken door monniken en priesters. Vooral Daniel Galland, bij wien men vond een Nieuw Testament, gedrukt in 1543 en een ander boek, den kleine Catechismus der Duitse gemeente van Lon-den, waarbij gebonden was een korte onderronding over de degenen, die zich tot de Duitse gemeente te Londen begeven. Dit geschiedt. De geloovigen komen vrijmoed-ig voor de waarheid uit, al dreigt men hen. Doch als men hen voor de pijnbank brengt, begint Annood te sidderen en te wankelen.

Anders is het echter met Daniel Galland, wien de pijn, wegens de krachtige liefde die hij Christus, zijnen Zalig-maker mocht toedragen; niet kon bewegen om de waarheid Gods te verloochenen. Men vraagt hem naar zijne broeders, maar ook die weigert hij te noemen, niettegen-staande hij zoo jammerlijk gepijnd wordt, dat hij het voorkomen van een mensch geheel schijnt te hebben ver-

loren. Niemand kon hem zonder tranen zien. Toch wordt hij nog in een duister lok gebracht.

Daar, zooals wij reeds gezien hebben, Annood is be-gonnen te wankelen, scheidt men hem van zijnen vriend Galland en belooft hem niet op de pijnbank te leggen. Alleen aan den dood kon hij niet ontkomen. En juist dit laatste gebruikt de Heere om zijnen dienstknecht tot innig berouw over zijne zonde en vrijmoedige belijdenis der waarheid Gods te brengen. De heeren rechters ont-bieden uit Brugge eenen priester, wiens geleerdheid en haat tegen de ketterij algemeen bekend zijn. Deze man, met name Rogerius de Jonge, vergezeld van eenen geestelijke uit Yperen, Jan Heyda jvert zeer voor de Roomsche kerk, maar overtuigt Galland niet. Integendeel ontdekt deze de drogredenen van zijnen tegenstander. Pieter Annood, bij wien de vrees voor den dood wijkt, op 't oogenblik, dat hij, zooals wij gezegd hebben, hoort, dat hij toch sterven moet, herroep zijn verloochening en komt voor zijn eerste belijdenis weer uit. De krachtige hand des Heeren heeft hem opgericht, daarom vraagt hij zijnen broeder Galland om vergiffenis, aangezien hij hem door zijne zwakheid bedroefd heeft, ja, aan alle gemeenten richt hij eenen afscheidsbrief met eigen hand geschreven onder groote en heilige pijnen: „Vaarwel, gemeente Gods," zoo schrijft hij, „die hier op aarde zijt de Bruid van Christus, zijne uitverkoren duif, die naar geen andere stem hoort dan naar die van uwren Bruidegom. Gij zijt de zijne en Hij de uwe. Gij zijt een ware lieve onder de doornen, en een ware gemeente van Christus, waarvan Hij het hoofd is en een eenige Zalig-maker; van welke gemeente ik erken een krank lidmaat te zijn, die in dit leven dikwerf door mijne krankheid ben gevallen, maar ook menigmaal door zijne genade weder opgericht." Aan deze treffende woorden voegt hij de korte belijdenis aangaande Christus en de Sacra-menten toe, waarmee hij zich een gevoelt.

Onder dit alles verloopt een half jaar en nog is men niet verder met de martelaren. Eerst den 18den April 1561 verschijnen zij voor de laatste maal voor de heeren van Duinkerken en worden veroordeeld tot den vuurdood, welk vonnis terstond wordt uitgevoerd. Vrees voor oproer onder het volk, dat buiten de stad woont, geeft den rechters den maatregel in, om de poorten der stad te sluiten, totdat de beide martelaren dood zijn. Toch ge-lukte het sommigen broeders met bootjes Duinkerken bin-nen te komen.

Aan elkaar gebonden, worden Annood en Galland naar de vierschaap geleid. Beide spreken onderweg vooral over de blijdschap der geloovigen onder het kruis en de redenen daarvoor. Voor de rechtbank danken zij de heeren, dat zij over hen het doodvonnis uitgesproken hebben. Kort daarna worden de martelaren buiten het rechtshuis gebracht, waar alle toebereidselen voor het doodvonnis gemaakt zijn. Eerst wordt Galland naar de paal geleid, daarna Annood, voor wiens welsprekendheid men wel vreesd. Daarom jaagt men hem voort naar zijne strafplaats. Toch vindt hij nog gelegenheid om te spreken en te de menschen te smeeken het Pausdom te verlaten. Den broeders die hij ziet, roept hij een hartelijk vaarwel toe, maar den boozen dreigt hij met Gods toorn. Kindelijk is kunne er geslagen. De beul nadert en worgt hem, terwijl zij hunne zielen den Heere aanbevelen. De lijken werden verbrand en daarna aan de galg gehangen. Doch den 22en April tusschen 10 en 11 uur werden hunne lijken door de broeders met dankzegging aan God afgenomen en begraven.

DE GAAY FORTMAN.